

56-бoб. КАССАЦИЯ ТАРТИБИДА ИШ ЮРИТИШ

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар томонидан жиноят ишларини апелляция ва кассация тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарори.

498-модда. Ҳукм ва ажрим устидан кассация тартибида шикоят бериш ва протест билдириш ҳуқуқига эга бўлган шахслар

Маҳкум, унинг ҳимоячиси, қонуний вакили, шунингдек жабрланувчи, унинг вакили суднинг қонуний кучга кирган ҳукми ва ажрими устидан, агар иш апелляция тартибида кўрилган бўлмаса, кассация тартибида шикоят беришга ҳақлидир. Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори, унинг ўринбосарлари, Қорақалпоғистон Республикаси прокурори, вилоятлар ва Тошкент шаҳар прокурорлари ҳамда уларга тенглаштирилган прокурорлар қонуний кучга кирган ҳукм ва ажрим (қарор) устидан, агар иш апелляция тартибида кўрилган бўлмаса, кассация тартибида протест билдиришга ҳақлидир.

(498-модданинг биринчи қисми Ўзбекистон Республикасининг 2004 йил 27 августдаги 671-II-сон Қонуни таҳририда — Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами, 2004 й., 37-сон, 408-модда)

Фуқаровий даъвогар, фуқаровий жавобгар ва уларнинг вакиллари ҳукмнинг фуқаровий даъвога дахлдор қисми устидан шикоят беришга ҳақлидир.

Судда оқланган шахс, унинг ҳимоячиси ва қонуний вакили ҳукмнинг оқлаш сабаблари ва асосларига доир қисми устидан шикоят беришга ҳақлидир.

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1998 йил 28 декабрдаги 31-сонли «Фуқароларнинг суд ишларига доир мурожаатларини кўриб чиқиш амалиёти ҳақида»ги қарори 10-бандининг биринчи хатбошиси, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар томонидан жиноят ишларини апелляция ва кассация тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарорининг 2-банди.

Ишда тараф бўлмаган шахслар ҳам суд ҳукмининг ўз ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига дахлдор қисми устидан кассация тартибида шикоят беришга ҳақлидир.

(498-модда Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 29 январдаги ЎРҚ-463-сонли Қонунига асосан тўртинчи қисм билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 30.01.2018 й., 03/18/463/0634-сон — 2018 йил 1 апрелдан кучга киради)

(498-модданинг номи ва биринчи қисми Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги

163-II-сон Қонуни таҳририда — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

499-модда. Ҳукм устидан шикоят бериш ва протест билдириш тартиби

Қуйидагиларнинг:

1) жиноят ишлари бўйича туман (шаҳар) судларининг қонуний кучга кирган ҳукмлари устидан — Қорақалпоғистон Республикаси жиноят ишлари бўйича судига, жиноят ишлари бўйича вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларига;

2) Қорақалпоғистон Республикаси жиноят ишлари бўйича судининг, жиноят ишлари бўйича вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларининг қонуний кучга кирган ҳукмлари устидан — шу судларнинг судлов ҳайъатларига;

3) Ўзбекистон Республикаси Олий судининг қонуний кучга кирган ҳукмлари устидан — шу суднинг судлов ҳайъатига;

4) ҳудудий ҳарбий судларнинг қонуний кучга кирган ҳукмлари устидан — Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий судига, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий судининг қонуний кучга кирган ҳукмлари устидан эса шу суднинг судлов ҳайъатига кассация тартибида шикоят қилиниши ва протест келтирилиши мумкин.

(499-модданинг биринчи қисми Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 29 январдаги ЎРҚ-463-сонли Қонуни таҳририда — Қонун ҳужжатлари

маълумотлари миллий базаси, 30.01.2018 й., 03/18/463/0634-сон — 2018 йил 1 апрелдан кучга киради)

Кассация шикоятлари ва протестлари ҳукм чиқарган суд орқали берилади. Шикоят ёхуд протест бевосита кассация инстанцияси судига топширилган бўлса, суд уларни ҳукм чиқарган судга ушбу Кодекснинг 479-моддаси иккинчи, учинчи ва тўртинчи қисмларида назарда тутилган талабларни бажариш учун юборади.

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар томонидан жиноят ишларини апелляция ва кассация тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарорининг 3-банди.

500-модда. Суд ҳукмлари, ажримларини (қарорларини) кассация тартибида қайта кўриб чиқишга йўл қўйиладиган муддат

Шикоят ёки протестда оғирроқ жиноятга доир қонун моддаларини қўллаш зарурлиги, жазони кучайтириш ёки маҳкумнинг аҳволини оғирлаштирадиган бошқа ўзгаришлар назарда тутилган бўлса, суднинг айблов ҳукмини ёки ажримини (қарорини), шунингдек суднинг оқлов ҳукмини ёхуд ишни тугатиш тўғрисидаги ажримини (қарорини) кассация тартибида қайта кўриб чиқишга улар қонуний

кучга кирганидан кейин бир йил мобайнидагина йўл қўйилади.

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2006 йил 22 декабрдаги 16-сонли «Судлар томонидан амнистия актларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида»ги қарори 30-бандининг учинчи хатбоииси, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар томонидан жиноят ишларини апелляция ва кассация тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарорининг 5-банди.

(500-модда Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги 163-II-сон Қонуни таҳририда — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

(501-модда Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги 163-II-сон Қонунига мувофиқ ўз кучини йўқотган — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

502-модда. Ҳукм устидан шикоят бериш ёки протест билдиришнинг оқибатлари

Ҳукм чиқарган суд ушбу Кодекс 479-моддасининг иккинчи, учинчи ва тўртинчи қисмларида назарда тутилган талабларни бажариб, бир ойлик муддат ичида ишни шикоятлар, протестлар ва улар юзасидан билдирилган эътирозлар, шунингдек тақдим этилган

қўшимча материаллар билан бирга кассация инстанцияси судига юборади. Бу муддат алоҳида ҳолларда юқори суд раиси ёки унинг ўринбосари томонидан кўпи билан йигирма кунга узайтирилиши мумкин.

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар томонидан жинойт ишларини апелляция ва кассация тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарорининг 7-банди.

(502-модданинг матни Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги 163-II-сон Қонуни таҳририда — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

502¹-модда. Кассация шикоятининг, протестининг мазмуни

Кассация шикоятида, протестида қуйидагилар кўрсатилиши керак:

- 1) шикоят, протест йўлланаётган суднинг номи;
- 2) шикоят берган шахс, унинг процессуал мавқеи, яшаш жойи ёки турган жойи тўғрисидаги маълумотлар;
- 3) ҳукмни чиқарган суднинг номи, ҳукм чиқарилган сана, шикоят қилинаётган ва протест келтирилаётган ҳукм кимга нисбатан чиқарилган бўлса, шу шахс тўғрисидаги маълумотлар;

4) шикоят, протест берган шахснинг унинг фикрига кўра ҳукмнинг ёки бошқа қарорнинг нотўғрилиги нимадан иборат эканлиги борасидаги вазлари ва унинг илтимосининг моҳияти;

5) аризачи ўз талабларини асослаётган ва кассация инстанцияси суди томонидан текширилиши лозим бўлган далиллар, шу жумладан илгари биринчи инстанция судида текширилмаган далиллар;

6) шикоятга, протестга илова қилинаётган материалларнинг рўйхати;

7) шикоят, протест берилган сана ҳамда шикоят, протест бераётган шахснинг имзоси.

Агар кассация шикоятининг, протестининг мазмуни ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган талабларга жавоб бермаса, судья кассация шикоятини, протестини уни берган шахсга уч кунлик муддатда қайтариш тўғрисида ажрим чиқаради. Кассация шикояти, протести йўл қўйилган камчиликлар бартараф этилганидан кейин берилиши мумкин.

(502¹-модда Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 29 январдаги ЎРҚ-463-сонли Қонунига асосан киритилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 30.01.2018 й., 03/18/463/0634-сон — 2018 йил 1 апрелдан кучга киради)

503-модда. Шикоят ёки протестни қайтариб олиш

Ҳукм устидан шикоят берган ёки протест билдирган шахс ўз шикояти ёхуд протестини қайтариб олишга ҳақлидир. Юқори турувчи прокурор ҳам протестни қайтариб олиш ҳуқуқига эга. Маҳкум ўз ҳимоячисининг шикоятини қайтариб олишга ҳақли.

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар томонидан жиноят ишларини апелляция ва кассация тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарорининг 10-банди.

(504-модда Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги 163-II-сон Қонунига мувофиқ ўз кучини йўқотган — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

505-модда. Ишни кўриб чиқишга тайинлаш ва суд мажлисига иштирокчиларни чақириш

Биринчи инстанция судининг раиси кассация шикояти ёки протести тушган иш кассация инстанцияси судида кўриладиган кун ва жойни белгилайди, бу ҳақда ушбу Кодекснинг 498-моддасида кўрсатилган шахслар хабардор қилинади.

(505-модданинг биринчи қисми Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги 163-II-сон Қонуни таҳририда — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

Гувоҳлар, экспертлар ва мутахассислар суд мажлисига суд лозим топсагина таклиф қилинадилар.

506-модда. Кассация инстанцияси судида жиноят ишини кўриш тартиби

Раислик қилувчи суд мажлисини очиб, қандай иш кўрилишини маълум қилади ва суд мажлисига кимлар келганини аниқлайди, шундан кейин суд ишни кўришга киришиш мумкин ёки мумкин эмаслиги тўғрисидаги масалани ҳал қилади. Сўнг раислик қилувчи суд таркибини, суд мажлисида ҳозир бўлган процесс иштирокчиларининг фамилияларини эълон қилади, ҳозир бўлганлардан рад қилиш ҳақида арзлари бор-йўқлигини сўрайди. Бундай арзлар бўлган тақдирда суд улар юзасидан қарор қабул қилади.

Раислик қилувчи ҳозир бўлган процесс иштирокчиларига уларнинг кассация инстанциясида ишни кўриш чоғидаги ҳуқуқларини тушунтиради, ушбу Кодекснинг [479-моддаси](#) талабларига риоя қилинган ёки қилинмаганлигини аниқлайди ва зарур бўлса, уларни бажариш чораларини кўради.

Раислик қилувчи суд мажлисида иштирок этаётган шахслардан илтимослари бор-йўқлигини сўрайди. Билдирилган илтимослар бўйича суд ажрим чиқаради. Илтимосларни қаноатлантириш учун зарур бўлса, суд мажлиси кейинга қолдирилиши мумкин.

Ишни кўриш судьялардан бирининг маърузаси билан бошланади. У ишнинг моҳияти, шикоят ёки протестнинг важлари ҳамда уларга қарши билдирилган эътирозларнинг моҳиятини баён қилади. Судга қўшимча материаллар тақдим этилган ёхуд суднинг ўзи бундай материалларни талаб қилиб олган ҳолларда раислик қилувчи ёки судья уларни ўқиб эшиттиради ва ишда иштирок этаётган шахсларга танишиш учун тақдим қилади.

Суд мажлисида ҳозир бўлган маҳкум ёки оқланган шахс, уларнинг ҳимоячилари, қонуний вакиллари, жабрланувчи, фуқаровий даъвогар, фуқаровий жавобгар ва уларнинг вакиллари тушунтирув берадилар. Шикоят берган шахс биринчи бўлиб сўзга чиқади. Иш протест бўйича кўрилаётган бўлса, прокурор протестни асослаб беради. Ҳам шикоят, ҳам протест берилган ҳолларда сўзга чиқиш навбатини суд белгилайди.

Юқорида кўрсатилган шахсларнинг тушунтирувлари эшитиб бўлингач, суд мажлисига чақирилган гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар сўроқ қилинади. Улар суд муҳокамасининг қайси иштирокчиси ташаббуси билан чақирилган бўлса, аввало ўша шахс томонидан сўроқ қилинади. Ихтилофлар чиқиб қолса, уларни суд ҳал қилади.

Гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар сўроқ қилиниб бўлгач, суд тарафларнинг ушбу Кодекснинг [449-моддасига](#) мувофиқ ўтказиладиган музокарасини бошлайди. Суд музокараси ва маҳкумнинг охирги сўзи

тугагандан кейин суд қарор чиқариш учун маслаҳатхонага кириб кетади.

Суд муҳокамасининг бориши ва мазмуни ҳақида суд мажлисининг баённомаси тузилади. Баённома ушбу Кодекснинг [426-моддасида](#) кўрсатилган муддатда тайёрланиши лозим. Баённома билан суд мажлисининг барча иштирокчилари танишишга ва зарурат бўлганда ушбу Кодекснинг [427-моддасида](#) назарда тутилган тартибда унга ўз мулоҳазаларини билдиришга ҳақлидир.

Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар томонидан жинойт ишларини апелляция ва кассация тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарорининг 15-банди [иккинчи хатбошиси](#) ва 18-банди.

506¹-модда. Кассация инстанцияси судининг ваколатлари

Суд ишни кассация тартибида кўриб чиқиб, ўз ажрими билан:

1) биринчи инстанция судининг ҳукмини ўзгаришсиз, шикоятни ёки протестни эса қаноатлантиришсиз қолдиришга;

2) биринчи инстанция судининг айблов ҳукмини бекор қилишга ва оқлов ҳукми чиқаришга;

3) биринчи инстанция судининг оқлов ҳукмини бекор қилишга ва айблов ҳукми чиқаришга;

4) биринчи инстанция судининг айблов ҳукмини бекор қилишга ва ишни тугатишга;

5) биринчи инстанция судининг ҳукмини ўзгартиришга, шу жумладан айблов ҳажмини, жиноят тавсифини ўзгартиришга, жазони енгиллаштиришга ёки кучайтиришга, худди шунингдек оғирроқ жиноят тўғрисидаги қонунни қўллашга ҳақли.

Агар биринчи инстанция суди иш юзасидан камчиликларга ёки суд терговини бир томонлама олиб боришга ёхуд процессуал қоидабузарликларга йўл қўйган бўлса, кассация инстанцияси суди ишни биринчи инстанция судига янгидан судда кўриб чиқишга юбормай, камчиликларни тўлдириш, процессуал қоидабузарликларни бартараф этиш чораларини кўради ҳамда кўриб чиқиш натижаларини инобатга олган ҳолда тегишли қарор қабул қилади.

Биринчи инстанция судининг айблов ҳукми жабрланувчининг, унинг вакилининг шикояти ёки прокурорнинг протести бўлган тақдирдагина маҳкумнинг аҳволини оғирлаштириш томонга ўзгартирилиши мумкин.

Биринчи инстанция судининг оқлов ҳукми кассация инстанцияси суди томонидан фақат жабрланувчининг, унинг вакилининг шикояти ёки

прокурорнинг протести бўйича бекор қилиниб, айблов ҳукми чиқарилиши мумкин.

Кассация инстанцияси судининг қарорида қандай асосларга кўра биринчи инстанция судининг ҳукми тўғри деб, шикоятнинг ёки протестнинг важлари эса асоссиз деб топилганлиги, биринчи инстанция судининг ҳукмини бекор қилишга ёки уни ўзгартиришга нималар асос бўлганлиги кўрсатилиши керак.

Кассация инстанцияси суди қарор қабул қилиш чоғида биринчи инстанция суди томонидан текшириб кўрилган ва ишончли деб топилган далилларга кассация шикоятларини, протестларини кўриб чиқишда текширилган янги далилларни қўшган ҳолда таянишга ҳақли.

Кассация инстанцияси суди қарорини эълон қилиш ушбу Кодекснинг [473-моддаси](#) қоидаларига кўра амалга оширилади.

(506¹-модда Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 29 январдаги ЎРҚ-463-сонли [Қонунига](#) асосан киритилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 30.01.2018 й., 03/18/463/0634-сон — 2018 йил 1 апрелдан кучга киради)

(507-модда Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги 163-II-сон [Қонунига](#) мувофиқ ўз

кучини йўқотган — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

508-модда. Кассация инстанциясида жиноят ишини қўшимча кўриш

Баъзи маҳкумларга дахли бўлган кассация шикояти ёки протести бирор сабабга кўра кассация инстанцияси судига бошқа маҳкумларнинг жиноят иши кўриб бўлинганидан кейин келиб тушса, шунингдек маҳкумнинг, унинг ҳимоячисининг ёки қонуний вакилининг кассация шикояти, ушбу маҳкумга доир иш процесснинг бошқа иштирокчиси берган кассация шикояти ёки протести бўйича кўриб чиқилганидан сўнг келиб тушган бўлса, кассация инстанцияси суди бундай шикоят ёки протестни кўриб чиқиши ва у бўйича ажрим чиқариши шарт.

(508-модданинг биринчи қисми Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 14 декабрдаги 163-II-сон Қонуни таҳририда — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 1-2-сон, 11-модда)

Бу ажрим аввал чиқарилган ажримга зид бўлса, иш бир ёки ҳар иккала ажрим устидан протест бериш масаласини ҳал қилиш учун назорат тартибида протест билдириш ваколатига эга бўлган суд раисига жўнатилади.

Ишни қўшимча кўриш тартиби кечикиб келган хусусий шикоят ва хусусий протестларни ҳал қилишга ҳам тааллуқлидир.

*Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Олий суди
Пленумининг 2018 йил 24 августдаги 25-сонли «Судлар
томонидан жиноят ишларини апелляция ва кассация
тартибида кўриш амалиёти тўғрисида»ги қарори 22-
банди иккинчи хатбошиси.*

509-модда. Кассация инстанцияси судининг ажрими

Кассация инстанцияси суди ишни кўриш
натижалари бўйича ажрим чиқаради.

Ажрим судьяларнинг кўпчилик овози билан қабул
қилинади. Ажрим барча судьялар томонидан
имзоланади. Овоз беришда озчиликни ташкил этган
судья ажримга имзо қўйиб, ўзининг алоҳида фикрини
ёзма равишда баён қилишга ҳақлидир.

Кассация инстанцияси судининг ажрими устидан
назорат тартибида шикоят қилиниши ва протест
билдирилиши мумкин.